

TOKTRAPPORT

Fartøy: G.M. Dannevig
Tidsrom : 18.-24. februar, og 11.-17. mars.
Område: Tvedestrandsfjordene i Aust Agder
Formål: Mengdemåling av gytefisk. "Biologiske verdier i sjø i Tvedestrand kommune
Personell: S.E.Enersen, K.Enersen, J.A.Knutsen, Ø.Paulsen, T. Birkeland

Bakgrunn:

Den ettertraktede Sørlandskysten utsettes i vår tid for et meget sterkt utbyggingspress både på land og i sjø. Presset har sin forklaring i et økende arealbehov både hos kystbefolkningen og feriegjestene til boligområder, hyttebygging, næringsutvikling og rekreasjon. I tillegg øker antall tilreisende fra Europa. Ofte oppstår det konflikter mellom verne- og utbyggingsinteresser i denne typen saker. Målet for utviklingen er det imidlertid almen enighet om. Det er å få til en balansert utvikling mellom bruker- og verneinteresser, som tar hensyn til naturgrunlaget og ikke forringer land og sjøarealene. En utvikling som kombinerer mulighetene for rikt friluftsliv og naturopplevelse, med ønsket om bærekraftig utnyttelse av naturressursene i kystsonen.

Forvaltningen av biologiske verdier er i ferd med å dreie fra å forvalte enkeltarter til å forvalte økosystem eller naturtyper. En økosystembasert forvaltning skal sikre en bærekraftig bruk av naturen. For å få dette til vil det være behov for kunnskap om utbredelse og mengde av biologiske verdier (ressurser og naturtyper) innenfor området som skal forvaltes. I tillegg vil det være nødvendig å ha innsikt i sentrale biologiske prosesser i ulike naturtyper, det økologiske samspillet, hvor sårbar en naturtype er og hva som særlig kan tenkes å true den.

I dag har vi ikke nødvendig kunnskap om og oversikt over hvilke konsekvenser den pågående *utbyggingen i kystsonen* har for biologiske verdier i sjø, dvs marine fiskeressurser og naturtyper. I motsetning til på land vet man i sjø lite om hvor de verdifulle områdene er lokalisert, og hva verdiene består av. Derfor kan man f. eks. komme i skade for å bygge ut områder som har fortrinn for marin verdiskapning, marint oppdrett, skaldyranlegg m.v., eller like gjerne komme i skade for å bygge ut nøkkelbiotoper som hele økosystemet er avhengig av.

Denne grunnleggende kunnskapsmangel om biologiske verdier og muligheter for verdiskapning i sjø, fører til at både kommunene i forbindelse med sin kystzoneplanlegging og fylkeskommunene ved utarbeidelse av fylkesdelplaner for kystsonen, ikke når målsetningen om en bærekraftig planlegging og utnyttelse i kystsonen. Man mangler et skikkelig styringsverktøy basert på kunnskap om "livet under de blå flater" og resultatet blir en utilsiktet forringelse av arealene i kystsonen.

Formål:

Innsamling av materiale og data til prosjektet "Biologiske verdier i sjø i Tvedestrand kommune". Prosjektet startet 2001, og toktene var de to første av en serie på tre som skal gjennomføres i løpet av 2002. Målsetning er å styrke det faglige grunnlaget for en bærekraftig forvaltning av biologiske verdier i sjø i kystsonen, ved å identifisere biologiske verdier i sjø- fiskeressurser,

vegetasjonsforhold og naturtyper. På vintertoktene var mengdemåling av vinterfisk i fjordene fokusert, likeledes innsamling av egg og larver. Olex ble brukt for å tegne

Metode:

Det ble benyttet en garnserie med torskegarn/seigarn. Garn var 30 meter lange og 4-8 meter høye, 9-10 omfars garnmasker. Totalt ble det satt 90 garn fordelt over 3 dager på hvert tokt. Plassering av garn er gjort i samråd med lokale kjentmenn som har anvist oss lokale gyteplasser for torsk og lyr mv, basert på egne erfaringer med vinterfiske etter gytefisk. Vi har også brukt vertikale hovtrekk for å påvise egg- og larver i vannmassene. Totalt har vi testet ut 38 gyteplasser anvist av lokale kjentmenn.

Resultater:

1. Prøvefisket viser at lokale kjentmenn har god kunnskap om gyteplasser, og det ble påvist gytefisk i de fleste av de anviste områdene.
2. Det synes være en klar tendens til at vi har de største gytefeltene i skjærgårdsbeltets midtre deler. Her har vi på flere lokaliteter kunnet påvise godt med gytefisk av både torsk og lyr, men også kolje, hvitting og rødspette.
3. Gytefeltene synes å ha det fellestrekk at de er lokalisert til spesielle områder, gjerne på dypere vann i tilknytning til kantene av et basseng, eller midtfjordsgrunne i et basseng. Gyteplassene er også spesifikke ved det at mesteparten av fisken fanges innen et begrenset område.
4. Gytebestandene innerst i skjærgården synes være relativt små - består av få individer, og vil derfor være relativt utsatt for beskatning hvis f.eks fravær av is muliggjør et aktivt vinterfiske.
5. Vi fant så godt som ingen egg/larver ved toktet i uke 8, men i uke 11 ble det påvist fiskeegg/larver i flere områder. Vi har også besøkt de samme hovstasjonene i uke 14 og nå har eggmengdene vært gode.

Flødevigen 11. april 2002
Jan Atle Knutsen